

Lärrarhandledning

Ungar & Medier 2010

Lärrarhandledning till Medierådets "Ungar & Medier 2010"

Medier påverkar unga människors liv och unga påverkar mediernas utveckling. Mediekompass har tagit fram en lärrarhandledning utifrån Medierådets rapport "Ungar & Medier 2010" så att du ska kunna ta upp de här frågorna i din klass. Här hittar du konkreta tips på hur du i din undervisning kan diskutera medievanor och mediebruk tillsammans med dina elever.

Medierådets rapport visar bland annat att umgänget med kamrater i verkliga livet har minskat till förmån för sociala medier. Dessutom tycks online-läsningen ha konkurrerat ut den traditionella läsningen. Oj då, kanske du tänker men vad innebär dessa resultat? Och hur används medier av unga? Är de dataspelande zombier eller flitigt studerande googlare?

Handledningen sätter fokus på en del av rapportens rön gällande gruppen 12-16-åringar men urval ur övningarna går att använda som underlag för mediediskussioner även i andra åldrar. Den består av tre delar: medievanor och kön, medier och umgänge samt när unga mår dåligt av medier.

Syftet är att ge eleverna möjlighet att reflektera kring sitt eget och andra ungas mediebruk och dess fördelar, nackdelar och eventuella konsekvenser.

Skolan har enligt Lpo - och Lpf 94 i uppdrag att bland annat främja elevernas lärande för att förbereda dem för att leva och verka i samhället. Eleverna skall kunna orientera sig i en komplex verklighet, med ett stort informationsflöde och en snabb förändringstakt. Att arbeta med frågor kring media och medievanor är ett led i att uppfylla detta uppdrag.

ÖVNINGAR

1. OM MEDIEVANOR OCH KÖN

Könskillnaderna minskar gällande hur flickor och pojkar använder internet men det finns fortfarande skillnader. Flickorna använder internet för socialt bruk medan pojkarna använder internet för att göra något annat än att "bara" kommunicera, som att spela eller se på film. Vad kan det finnas för anledningar till dessa skillnader och stämmer de in på er klass?

Uppgifter

A. "Skämmiga lådan"

Vad kan vara anledningen till skillnaden i flickor och pojkars internetanvändning? Är det faktiska skillnader i kommunikationsmönster eller är det bara mer ok för flickor att uppge att de läser bloggar än det är för pojkar? Ge eleverna i uppgift att enskilt besvara frågan: "Vad vill du inte att andra ska veta att du gör på nätet?" (Svaren behöver inte beröra könsaspekten). De kan lägga sina svar hopvikta i en hatt eller låda. Lyft sedan deras tankar i en gemensam diskussion efter att du har sammanställt svaren.

B. Vad brukar du göra på internet på din fritid?

Låt eleverna:

1. Rangordna aktiviteterna på listan nedan med siffrorna 1-5 gällande vad de gör mest på internet på fritiden.
2. Kryssa över tre saker på listan som de skulle ha lättast att klara sig utan och ringa in tre saker som de skulle ha svårast att klara sig utan.

3. Jämföra sina svar med en vän.

4. Avsluta övningen genom att tillsammans med klassen komma fram till vad de gör mest och minst på nätet.

- Titta på klipp
- Chatta
- Göra läxor/skolarbeten
- Mejla
- Söka information (ej skolarbete)
- Köpa/sälja saker eller tjänster
- Fixa med min egen hemsida
- Spela spel
- Umgås på sociala sajter
- Läs andras bloggar
- Ladda ner musik, film, spel, program
- Blogga (egen blogg)
- Använder inte internet på min fritid
- Spela om pengar

C. Mediedagbok

När var och hur använder eleverna medier? Ge dem i uppdrag att under en vecka skriva mediedagbok.

- Vad använder de för typ av medier? TV, internet, mobiltelefon?
- Hur ofta?
- Hur länge?

Här kan du förslagsvis ge eleverna i uppgift använda olika typer av matematiska figurer och diagram för att sammanställa sina resultat. Diskutera sedan tillsammans med eleverna om mediebruk av olika slag tog mer eller mindre tid i anspråk än vad de hade trott innan de började skriva dagbok? Är de nöjda med den tid de lägger ner på sitt mediebruk? Eller anser de att de lägger ner för mycket eller för lite tid?

Fakta ur "Ungar & Medier 2010"

Könskillnaderna i Medierådets rapport från 2010 har minskat jämfört med studier tidigare år. Det finns dock fortfarande skillnader varav den största är att pojkar spelar dator-/tv-spel i betydligt högre grad än flickor och att pojkar tittar betydligt mer på klipp. Flickor är mer benägna att umgås på sociala sajter som Facebook, chatta, blogga, läsa andras bloggar, mejla och göra skolarbete. I flickors internetanvändning går det att urskilja en tydlig social dimension där kommunikationen i sig är huvudändamålet. Hos pojkar är en mer målinriktad användning vanligare. De använder internet för att göra något annat än att "bara" kommunicera som att spela eller se på film. När flickor spelar spel spelar de Super Mario och Sims medan pojkar mer spelar spel där man kämpar mot monster eller andra motståndare som Counter-Strike eller World of Warcraft.

2. OM MEDIEVANOR OCH UMGÄNGE

De senaste fem åren har ungas möten med kompisar fysiskt (IRL) minskat och ungänget via nätet ökat. Internetanvändning ligger på topp fyra-listan över vad unga gör på fritiden tillsammans med läroarbete, att träffa kompisar utanför nätet och sportande. Vad finns det för skillnader mellan kompisar IRL och kompisar på nätet? Kan man säga att det är asocialt att titta på TV om man gör det tillsammans med familjen?

Uppgifter

A. Värdera och diskutera

Låt eleverna ta ställning till olika påståenden genom att placera sig i klassrummet på lappar med texten: "JA, NEJ, KANSKE". Lägg de olika lapparna på golvet och ge eleverna i uppgift att ställa sig på den lapp som motsvarar deras svar. Lyft sedan några tankar från varje svarsalternativ. Efter några av påståendena hittar du uppföljningsfrågor som kan vara till hjälp när du leder övningen.

Påståenden:

- Det är skillnad på kompisar på Facebook (eller andra sociala medier) och kompisar IRL
- Unga idag är mer sociala än unga för 50 år sedan
- Det är asocialt att titta på TV
- Det är skadligt att spela dator-/tv-spel
- Det går att bli "mediemissbrukare"

Uppföljningsfrågor:

Vad finns det för skillnader mellan Facebook-kompisar och kompisar IRL?

Om man ser på TV tillsammans med någon är det fortfarande asocialt?

Var går gränsen mellan bruk och missbruk?

Kan man missbruka böcker, frimärkssamling eller hästridning om man har det som hobby?

B. Är "sociala medier" sociala?

1. "Sociala medier" har blivit ett begrepp men vad betyder egentligen ordet "social"? Och hur är en person som är social? Ge eleverna i uppgift att hitta en definition av ordet i valfri källa, till exempel i en ordbok eller på nätet.

2. Vad kan vara positivt och negativt med att vara social och ha många vänner såväl IRL som på nätet? Du kan:

- Diskutera med hela gruppen
- Låta eleverna diskutera i par och be dem lista tre negativa och tre positiva aspekter

Fakta ur "Ungar & Medier 2010"

Jämfört med Medierådets rapport från 2005 har möten med kompisar fysiskt (IRL) minskat och ungänget via nätet har ökat. De vanligaste sociala sajterna för 12-16-åringar är Facebook, Bilddagboken och MSN. Tre av fyra saker som unga uppger att de oftast gör efter skolan är dock inte medierelaterade. Läxarbete, att träffa kompisar utanför nätet och sportande ligger på topp fyra tillsammans med internetanvändning. Att titta på TV är något som unga oftast gör tillsammans med någon annan. 32 % tittar oftast tillsammans med kompisar/syskon och 16 % oftast med föräldrar/andra vuxna. Detta kan jämföras med 26 % som oftast tittar själva.

3. NÄR MEDIER FÅR UNGA ATT MÅ DÅLIGT

Ju mer kommunikation som sker via nätet och andra medier desto större sannolikhet är det att unga via medier utsätter varandra för saker som kan såra. Vad tänker eleverna kring kränkningar via medier av olika slag?

Rapporten "Unga och medier 2010" visar att det medieinnehåll som unga i störst utsträckning mår dåligt av, är att se när djur och barn far illa. Inte förvånande kanske, men varför är det så? Och stämmer det in på er klass?

Uppgifter

A. Vad berör dig i medier?

Låt eleverna:

1. Rangordna inslagen på listan nedan med egna siffror. Siffran ett motsvarar det medieinslag de blir mest negativt berörda av att se.

2. Sammanställ klassens resultat och diskutera:

- Varför blir de mest berörda av detta?
- Hur hanterar de när inslag som berör negativt dyker upp? Loggar de ut eller stänger de av TV:n?
- Anser de att vissa saker borde vara otillåtet att visa i medier? Om ja, vilka? Borde det då vara olika regler för olika medietyper eller samma för t.ex. TV och internet?

• När djur är sjuka eller lider• Fattiga människor• Våldtäkt eller sexuellt hot/övergrepp• Våld i verkligheten (nyheter/dokumentärer)• Miljöförstöring• När vuxna lider och mår dåligt• Spelat våld i filmer, tv-program, dator/tv-spel• Reklam	• När barn råkar illa ut, lider eller mår dåligt• Mobbning bland barn• Bilder från sjukhus och operationer• Skräckfilmer• Pornografi• När man gråter eller bråkar• Mobbning bland vuxna

B. Kränkningar via medier

Läs som utgångspunkt artikeln: <http://nyheter24.se/nyheter/inrikes/364282-14-arig-flicka-mobbad-pa-facebook-hon-borde-avlida>

Arbeta med frågorna:

- Är det värre att bli kränkt på nätet eller via mobilen jämfört med IRL? Motivera.
- Vad finns det för skillnader/likheter mellan mobbning IRL och via medier?
- Är det lättare eller svårare att kränka och mobba via medier än IRL för den som kränker eller mobbar tror du?
- Har det hänt dig att du på nätet eller via sms skrivit något på skoj som gjort någon annan ledsen? Hur kan man undvika att sådant sker?

Se gärna i samband med uppgiften klippet: "Abbe kommenterar – Vad gör du när du är anonym, skillnader mellan nätet och IRL". <http://nyheter24.se/nyheter/inrikes/364282-14-arig-flicka-mobbad-pa-facebook-hon-borde-avlida>

C. Vad skulle du aldrig lägga ut för information om dig själv på nätet?

Låt eleverna "brainstorma" kring frågan i rubriken ovan genom att t.ex. dela ut post-it lappar som de får fylla i och placera på tavlan.

Diskutera sedan:

- Var går elevernas gräns mellan privat och offentligt?
- Vad kan det finnas för risker med att lägga ut privat information av olika slag på nätet?

Inled gärna uppgiften genom att se klippet: "Abbe bloggar – man ville kanske inte att precis alla skulle läsa ens dagbok."

www.youtube.com/watch?v=8XkTkkJYYmQ&feature=&p=3E5D7EFB1C020197&index=0&playnext=1

Fakta ur "Ungar & Medier 2010"

Jämfört med Medierådets studie från 2008 har ungas utsatthet för hot och mobbning via nätet och annan elektronisk kommunikation minskat. Att respondenten blivit ledsen för att någon lagt ut bilder har däremot ökat. 6 % av de unga uppger att de blivit ledsna på detta. När det gäller mobbning säger 11 % att de blivit mobbade eller att någon varit elak mot dem. Det är vanligare att flickor blivit mobbade (13 %) än att pojkar (7 %) blivit det. Den vanligaste typen av medieinnehåll som unga uppger att de mår dåligt av är "när djur är sjuka eller lider" (40 %) samt "när barn råkar illa ut, lider eller mår dåligt" (39 %).

Om undersökningen "Ungar & Medier 2010"

Målgruppen för hela undersökningen är barn i åldrarna 9-16 år och föräldrar till barn i samma ålder. Undersökningen är genomförd som en kvantitativ urvalsundersökning med postal enkät samt möjlighet att lämna svar via webben. Du hittar hela rapporten samt annat kostnadsfritt material på www.medieradet.se

Om Medierådet

Medierådet är en kommitté inom Regeringskansliet som arbetar med barns och ungas mediesituation och med frågor om mediepåverkan.

Om Mediekompass

Mediekompass (tidigare Tidningen i Skolan) är en icke-kommersiell och opolitisk verksamhet som har till uppgift att hjälpa skolan med undervisning om och med dagstidningar och andra medier. Bakom Mediekompass står TU (Tidningsutgivarna), www.tu.se.

På Mediekompass sajt för lärare, www.mediekompass.se/iskolan, finns konkreta verktyg för undervisning från förskola till vuxenutbildning, i praktiskt taget alla ämnen.

Anmäl dig till Mediekompass nyhetsbrev för lärare med färdiga pedagogiska upplägg kring aktuella samhällsfrågor. www.mediekompass.se/iskolan/nyhetsbrev

Har du frågor kring denna lärarhandledning, kontakta verksamhetsledare Ulrika K Engström på ulrika.k.engstrom@tu.se